

GÜNLÜK KAZANÇ SINIRI ASGARİ ÜCRETİN 7,5 KATINA YÜKSELTİLDİ- PRİME ESAS KAZANCIN EKSİK YATIRILMASI-HAKLI FESİH

Av. Erdoğan KAYA

Sigortalıların elde etmiş oldukları gelirlerinin üzerinden sigorta prim kesintisi yapılmaktadır. Sigortalıların, sigorta prim kesintisi yapılan bu gelirlerine “prime esas kazanç” denilmektedir. Ancak sigortalıların prime esas kazançlarının belirlenmesinde sadece gelirin bakılmayıp, kazancın alt ve üst sınırlar arasında da olması gerekmektedir.

PRİME ESAS KAZANCIN ALT VE ÜST SINIRI NEDİR?

Prime esas kazancın belirlenmesinde asgari ücret dikkate alınmaktadır. Buna göre prime esas kazanç, asgari ücret ve asgari ücretin 7,5 katı¹na kadar²söz konusu olabilmektedir³⁴. Prime esas kazancın tavan sınırı 01.01.2017 tarihinden itibaren asgari ücretin 6,5 katından 7,5 katına çıkarılmıştır⁵. Bu düzenleme ile birlikte sigortalıların, daha yüksek prim ödeyerek daha yüksek emekli aylığı, malütlük aylığı, gelir ve hak sahiplerinin de ölüm aylığı ve geliri alabilme imkânı söz konusu olmuştur⁶. Aynı durum borçlanma yoluyla aylık ya da gelir alabilecek kişiler ve hak sahipleri açısından da söz konusudur⁷.

Kazancı alt sınırın altında olan sigortalıların kazançları ile alt sınır arasındaki farka ait sigorta primlerini işvereni ödeyecektir⁸.

Prime esas kazanç brüt ücret üzerinden belirlenmektedir. Buna göre 2017 yılı için prime esas kazanç, 1.777,50 TL ile 13.331,25 TL arasında olabilmektedir.

¹Prime esas kazancın tavanı asgari ücretin 6,5 katına kadar olabilirken 6761 s. Kanun ile 5510 s. Kanunun 82 inci maddesinde yapılan değişiklik ile birlikte tavan sınırı asgari ücretin 7,5 katına çıkarılmıştır. Bu değişiklik ile birlikte 01.01.2017 tarihinden itibaren prime esas kazancın asgari ücretin 7,5 katına çıkabilmesi mümkün olmuştur.

²Sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri için tavan asgari ücretin 3 katıdır(5510 s. Kanun madde 82/1).

³Burada şu hususu da belirtmek gerekir ki her ne kadar“Asgari Ücret Yönetmeliği”nin 7 inci maddesinde yer alan;“*Ücret en geç iki yılda bir olmak üzere işçilerin 16 yaşını doldurmuş olup olmadıklarına göre ayrı ayrı belirlenir.*” şeklindeki fıkra mülga edilmiş ve artık asgari ücretin belirlenmesinde yaşa bakılmazken 5510 s. Yasanın 82 inci maddesinde bu konuda uyarılama yapılmamış ve ilgili maddede halen “*sigortalıların yaşlarına uygun asgari ücretin*” ve “*üst sınırı ise 16 yaşından büyük sigortalıların günlük kazanç alt sınırının*” şeklinde ibareler yer almaktadır.

⁵6761 s. Yasa madde 8

⁶5510 s. Kanun madde 29, 27, 33 vd.

⁷5510 s. Yasa'nın 41 inci maddesinde, borçlanma yapacak kişilerin primlerini, 82 nci maddeye göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt ve üst sınırları arasında olmak üzere, kendilerince belirlenecek günlük kazancın % 32'si üzerinden hesaplanacak değerlere göre yatırılabilecekleri belirtilmiştir.

⁸Prof. Dr. Ali Nazım Sözer, Türk Sosyal Sigortalar Hukuku, 1. Bası, İstanbul 2013, syf. 184, 5510 s. Kanun md. 82/III.

KAZANCI TAVAN SINIRIN ÜZERİNDE OLAN SİGORTALININ PRİME ESAS KAZANCI NASIL YATIRILIR?

Aylık geliri, 5510 sayılı Yasa`da belirlenen tavanı aşan sigortalıların, prime esas kazancı tavan sınır olan asgari ücretin brütünün 7,5 katı üzerinden(2017 yılı için 13.331,25 TL) ödenir ve üst kısmı dikkate alınmaz. Ancak bazen sigortalılar aynı sigorta koluna tabi olacak şekilde birden fazla işyerinde çalışmaktadır. Bu durumda tavanın üzerinde prim ödemesi yapılabilmektedir. Fakat fazla yatan tutar kişinin ya da hak sahibinin alacağı aylık ve gelirlere etki etmeyecektir. Bu ödemelerin sigortalı tarafından iadesi istenebilecektir. İade talebi üzerine,talep tarihini takip eden ay içerisinde hissesi oranında sigortalıya ödenecektir. Bu ödemede gecikme cezası ve gecikme zammı ile faiz ödenmez⁹. Ancak burada şu hususu önemle belirtmek gerekir ki maddede de açıkça belirtildiği üzere sadece çalışanın prim hissesi iade edilecek olup, işveren hissesi iade edilmeyecektir¹⁰.

SİGORTA PRİMİ EKSİK YATIRILAN İŞÇİNİN, İŞ AKDİNİ HAKLI SEBEPLE FESHETME İMKÂNI VAR MIDIR?

Sigorta primi hiç ya da eksik yatırılması halinde işçinin, iş akdini haklı sebeple fesih hakkı vardır.

Yargıtay 22. H.D.`nin vermiş olduğu kararda; “*İşçinin sigorta primlerinin hiç yatırılmaması veya eksik bildirilmesi işçinin sosyal güvenlik hakkını ilgilendiren bir durum olsa da, sigorta primlerinin hiç yatırılmaması,eksik yatırılması veya düşük ücretten yatırılması hallerinde de işçinin haklı fesih imkanı vardır.*” şeklinde değerlendirme yapılmıştır¹¹.

⁹Prof. Dr. Yusuf Alper, Türk Sosyal Güvenlik Sistemi Sosyal Sigortalar Hukuku, 5. Bası, Bursa 2013, syf. 161, 5510 s. Yasa md. 82/IV.

¹⁰ 5510 md. 82/IV.

¹¹2015/12623 E. , 2016/17360 K. sayılı ve 13.06.2016 tarihli kararı.